

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 18 februari 1916 kl. 3 e. m.

Utlåtande, angående verkställd granskning av riksbankens styrelse och förvaltning.

Enligt § 4 i den för bankoutskottet gällande instruktion har utskottet att undersöka och granska riksbankens tillstånd och huru densamma styrd och förvaltdad blivit, och bör utskottet därvid med synnerlig uppmärksamhet följa de fullmäktiges åtgärder, som avse metalliska kassans upprätthållande samt myntutväxlingens fortgång och bestånd. Sedan utskottet numera fullgjort detta uppdrag, får utskottet avgiva berättelse över den verkställda granskningen.

För granskningens verkställande har utskottet tagit del av *dels* fullmäktiges i riksbanken allmänna och särskilda protokoll för tiden från och med den 15 januari 1915, intill vilken dag ansvarsfrihet beviljats för deras i protokollen antecknade beslut och åtgärder, och till början av innevarande års riksdag, *dels* de av vederbörande revisorer avgivna berättelser om verkställd granskning av riksbankens såväl huvudkontors som samtliga avdelningskontors i orterna förvaltning under år 1914, *dels ock* fullmäktiges med utskottets memorial nr 1 till riksdagen överlämnade berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning år 1915, ävensom de av styrelserna för riksbankens avdelningskontor i avseende å dessa kontors förvaltning under samma år lämnade redogörelser.

I fråga om metalliska kassans ställning, sedelutgivningen, in- och utlåningsrörelsen ävensom övrig verksamhet vid riksbankens huvud- och avdelningskontor samt vid Tumba bruk tillåter sig utskottet att för

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 8 saml. 5 häft. (Nr 5—6.) 1

en närmare kännedom om hithörande förhållanden hänvisa till de utförliga sifferredogörelser, som lämnats i de berättelser, vilka avgivits av riksdagens revisorer och riksbankens fullmäktige, liksom i utskottets förut till riksdagen avlätna memorial nr 1.

Å sin utlånings- och övriga rörelse under år 1915 har riksbanken erhållit en vinst av kr. 8,118,989:14, nämligen:

	Å riksbankens eget kapital.		Å avbetalningslånefonden.		Summa vinst år 1915.		Summa vinst år 1914.	
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Vid huvudkontoret	5,250,207	17	130,693	83	5,380,901	—	5,256,122	91
„ kontoret i Göteborg	350,263	65	98,581	76	448,845	41	638,956	93
„ „ „ Malmö	447,242	65	28,309	90	475,552	55	591,001	72
„ „ „ Falun	24,510	84	10,262	45	34,773	29	26,953	30
„ „ „ Gävle	60,148	79	8,030	88	68,179	67	109,832	19
„ „ „ Halmstad	11,389	76	15,926	32	27,316	08	47,664	92
„ „ „ Härnösand	14,959	04	13,327	69	28,286	73	69,757	11
„ „ „ Jönköping	41,354	21	27,979	84	69,334	05	81,232	89
„ „ „ Kalmar	27,716	46	13,063	88	40,780	34	51,457	42
„ „ „ Karlskrona	47,351	33	25,519	32	72,870	65	77,670	84
„ „ „ Karlstad	54,460	78	5,723	75	60,184	53	140,865	50
„ „ „ Kristianstad	18,533	59	11,406	37	29,939	96	55,700	02
„ „ „ Linköping	42,872	85	33,117	98	75,990	83	142,460	69
„ „ „ Luleå	27,458	21	42,008	70	69,466	91	109,541	64
„ „ „ Mariestad	5,677	06	8,009	67	13,686	73	58,422	48
„ „ „ Norrköping	114,723	71	17,632	86	132,386	57	189,638	07
„ „ „ Nyköping	206,184	90	7,967	—	214,151	90	201,775	44
„ „ „ Sundsvall	346,225	27	16,441	42	362,666	69	256,502	26
„ „ „ Umeå	130,819	93	21,203	82	152,023	75	111,889	70
„ „ „ Uppsala	127,139	41	21,370	95	148,510	36	218,244	21
„ „ „ Visby	10,321	75	22,520	86	32,842	61	49,045	42
„ „ „ Vänersborg	4,832	92	4,168	36	9,001	28	19,363	07
„ „ „ Västerås	34,078	18	2,822	39	36,900	57	46,604	70
„ „ „ Växjö	3,540	18	4,057	33	7,597	51	14,790	15
„ „ „ Örebro	67,322	50	8,774	53	76,097	03	147,110	98
„ „ „ Östersund	37,785	81	12,916	33	50,702	14	49,287	10
Kronor	7,507,120	95	611,868	19	8,118,989	14	8,761,891	66

1:o.

I den till utskottet hänvisade, av riksdagens revisorer den 30 november 1915 avgivna berättelse angående riksbanken hava revisorerna under § 47 anfört följande:

»Revisorerna hava vid besöket i Karlskrona erfarit, att med avseende å riksbankens fastighet därstädes, som uppfördes under åren 1903 och 1904 och som avsynades den 12 december sistnämnda år, fullmäktige under augusti månad 1914 beslutit att i enlighet med ett av professor E. Lallerstedt avgivet förslag verkställa reparationer å fastigheten för en beräknad kostnad av omkring 9,000 kronor.

Ang. riksbanksbyggnaden i Karlskrona.

Sedan på grund av mellankommande hinder arbetena icke kunnat utföras under lämplig årstid år 1914, blevo de uppskjutna till innevarande år. Under tiden hade på förekommen anledning ytterligare undersökning företagits, och då därvid visat sig nödvändigt, att reparationerna företoges i något större omfattning än förut varit avsett, ökades på grund härav och till följd av stegring av priset å vissa byggnadsmaterialier kostnaderna för reparationerna. Fullmäktige medgävo med anledning härav den 4 februari 1915 att reparationsarbeten inom fastigheten finge utföras för en kostnad av omkring 13,000 kronor.

Under utförande av dessa företrädesvis yttre arbeten upptäcktes, att såväl det av bräder bestående golv, varpå brandbottnen av tegel ligger, som bjälklaget till vinden blivit svårt angripna av röta, så att golvbalkarna på flera ställen hade endast ett litet stycke frisk kärna kvar. Vid företagen undersökning har det dessutom visat sig, att även i våningen en trappa upp, där bankens och telegrafverkets lokaler äro inrymda, röta förekommit, dock ej i sådan omfattning, att någon fara för den närmaste framtiden kunde anses föreligga.

Förslag till avhjälpande av de till följd av röta inom fastigheten uppkomna bristfälligheterna hava avgivits av tillkallade sakkunniga. Kostnaderna härför hava ännu ej blivit slutligt beräknade, men komma säkerligen att stiga till avsevärda belopp.

Revisorerna hava funnit det anmärkningsvärt, att inom en fastighet, som ej är äldre än något mer än 10 år, så omfattande reparationer som här förekommit blivit nödvändiga, ett förhållande som tyder på att byggnaden ej blivit uppförd med tillbörlig omsorg. Förekomsten av röta i bjälklag och golv torde hava sin huvudsakliga grund i olämpligt byggnadsmaterial eller annan felaktighet vid byggnadens uppförande. Detta har givit revisorerna anledning att framhålla vikten av att kontrollen vid liknande byggnadsföretag utövas med största noggrannhet.

Vid besöket i Karlskrona iakttago revisorerna jämväl, att såväl post- som telegrafverken hade mycket knappa utrymmen samt att svårighet föreläge för utökande av dessa i den omfattning, som kunde vara önskvärd, och vill det synas, att denna svårighet till stor del är beroende därpå att vid byggnadens planläggning ej tillräcklig hänsyn tagits till den sannolika utveckling, som bort kunna beräknas för post och telegraf.

För närmaste tiden av högst 5 år lär det för telegrafverket nödvändiga behovet av ökat utrymme kunna nödortfört tillgodoses genom överflyttande till telegraflokaler av två mindre rum, som nu disponeras av riksbanken. Härutöver kan ökat utrymme ej beredas inom den nuvarande byggnaden. Uppstår ytterligare behov av utrymme för post- och telegraf, torde genom samarbete mellan riksbanken och nämnda verk kunna erhållas en överblick över det utrymme, som för en längre framtid kan

beräknas motsvara behovet, samt på grund därav tagas i övervägande, om detta behov kan tillgodoses genom en till- och påbyggnad eller om andra åtgärder för beredande av tillräckliga lokaler åt någotdera av verken böra vidtagas.»

Utskottet.

Även utskottet har funnit det anmärkningsvärt, att, ehuru endast något mera än 10 år förflutit från det ifrågavarande fastighet uppfördes, så dyrbara och omfattande reparationsarbeten som de i berättelsen omförmälda måst vidtagas. Härav synes framgå, att nödig omsorg icke ägnats åt byggnadens uppförande, och utskottet har därför i likhet med revisorerna icke velat underlåta att framhålla angelägenheten av att tillsynen och kontrollen vid framtida byggnadsföretag av liknande art utövas med största noggrannhet.

Beträffande härefter frågan om nödiga utrymmen åt post- och telegrafverken hava revisorerna framhållit, att, enligt vad de vid besöket iakttagit, båda verken hade mycket knappa utrymmen och att svårighet föreläge att i önskvärd omfattning utöka dessa utrymmen.

I avseende härå har utskottet under hand inhämtat, att, såvitt hittills verkställda undersökningar givit vid handen, genom om- och tillbyggnad av fastigheten erforderliga utrymmen torde kunna beredas åt såväl post- som telegrafverket för en avsevärd tid framåt. Under sådana förhållanden och då det enligt utskottets mening ur flera synpunkter synes vara lämpligt, att alla tre verkens lokaler allt fortfarande äro förlagda inom en och samma fastighet, har utskottet ansett det böra uppdragas åt fullmäktige att efter samråd med vederbörande inom post- och telegrafverken låta verkställa erforderlig utredning i här ovan angivna syfte.

Äberopande vad sålunda blivit anført, får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av revisorernas förvarande framställning, må uppdraga åt fullmäktige i riksbanken att låta utreda, huruvida och i vad mån genom om- och tillbyggnad av riksbankens nuvarande fastighet i Karlskrona erforderliga utrymmen må kunna beredas post- och telegrafverken därstädes samt efter verkställd utredning inkomma med yttrande och förslag i ärendet.

2:o.

*Riksdagens
revisorers
berättelse.*

I övrigt har utskottet i den av riksdagens revisorer avgivna berättelsen ej funnit några uttalanden, som påkalla särskilt yttrande från utskottets sida.

3:o.

Efter granskning av riksbankens räkenskaper för år 1914 hava riksdagens senast församlade revisorer i sin därom avgivna berättelse meddelat, att vid riksbankens förvaltning under den tid, granskningen omfattat, revisorerna, utöver vad i berättelsen särskilt omförmäls, ej funnit något att anmärka eller erinra, samt att de för sin del ansåge, att ansvarsfrihet borde fullmäktige beviljas.

Ang. till-
styrkande av
ansvars-
frihet.

De revisorer, som, valda av riksdagen, granskat avdelningskontorens i orterna förvaltning år 1914, hava likaledes i sina berättelser tillstyrkt ansvarsfrihet för kontorens styrelser, och enär utskottet vid den nu verkställda undersökningen och granskningen av riksbankens tillstånd och huru densamma styrd och förvaltd blivit, funnit, att fullmäktige med nit och omsorg handhaft sitt uppdrag, får utskottet hemställa,

att ansvarsfrihet må fullmäktige i riksbanken beviljas dels för förvaltningen under år 1914 av bankens såväl huvudkontor som samtliga avdelningskontor i orterna, dels ock för de beslut och åtgärder, som finnas antecknade i fullmäktiges protokoll från och med den 15 januari 1915 till och med den 14 januari innevarande år.

Stockholm den 18 februari 1916.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
av första kammaren: herrar *Hedenstierna, Trapp, Ekman, Hallin, Gustafsson, Wickman*, friherre *Langenskiöld* och *Montgomery* samt
av andra kammaren: herrar friherre *Adelswärd, Vahlquist, Söderberg* i Stockholm, *Olsson* i Blädinge, *Kristensson, Carlson* i Herrlunga, *Lindvall* och *Jonsson* i Hå.
